

ภาษากับอุดมการณ์ : วาทกรรมนมแม่ในสังคมออนไลน์

Language and ideologies: Breastfeeding discourse in social online

เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต^{*}
offy49@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสืบหาอุดมการณ์ความเป็นแม่ที่แฝงอยู่ในการใช้ภาษาบนเฟซบุ๊กซึ่งเป็นการสื่อสารในสังคมออนไลน์ที่แพร่หลายมากที่สุด งานวิจัยนี้สนใจศึกษากลวิธีทางภาษาในเพจ “สุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ” ซึ่งเป็นกลุ่มรณรงค์การให้นมแม่ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ 1) ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊ก 2) กลวิธีทางภาษาดังกล่าวตอบก्या ผลิตซ้ำอุดมการณ์ความเป็นแม่อย่างไรบ้าง ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์คือข้อมูลที่แพทย์หญิงสุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจแสดงบนเฟซบุ๊กตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2557 ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีทางภาษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) กลวิธีทางอรรถศาสตร์ เช่น การใช้คำเปรียบเทียบ, การใช้คำปฏิเสธ และ 2) กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น การใช้วัจนกรรม มูลบท เป็นต้น จากกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏสื่อความหมายว่านมแม่เป็นสารอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับลูก และตอบก्या ผลิตซ้ำอุดมการณ์ความเป็นแม่ บทบาทความเป็นแม่ในสังคมสมัยใหม่ที่ต้องต่อสู้กับความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรในอดีต

คำสำคัญ : วาทกรรมเฟซบุ๊ก, นมแม่, อุดมการณ์, การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์

^{*} อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Abstract

The study explores critical discourse analysis (Fairclough, 1995 and Van Dijk, 1995) to Social Network Sites by examining how motherhood ideology in Thai society are constructed on Facebook, a newly emerged online social networking site which has become most popular. It focuses on public page “Sutheera Uerpairojkit” on Facebook. The objectives are 1) how linguistic strategies are presented in breastfeeding discourse on Facebook page, and 2) how the linguistic strategies reproduce motherhood ideology in Thai society. The data are collected from August to December 2014. It found that the linguistic strategies are divided into 2 types: 1) semantic strategies such as the use of comparative words, the use of negative words, and 2) pragmatic strategies such as speech act, presupposition. It represents that breastfeeding is the best for their child. As the result, it enacts and reproduces motherhood ideologies, mother roles in modern society which struggles in old values

Keywords: facebook discourse, breastfeeding, ideologies, critical discourse analysis

1. บทนำ

การเลี้ยงดูบุตรมีหลากหลายมุมมองขึ้นอยู่กับยุคสมัย ปัจจุบันการเลี้ยงดูทารกด้วยนมแม่เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย องค์การอนามัยโลก กล่าวถึงการเลี้ยงดูทารกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือนแรก และควบคู่กับอาหารที่เหมาะสมกับช่วงอายุเป็นระยะเวลา 2 ปี หรือมากกว่านั้น กระแสการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่จึงมีอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล องค์กรต่างๆ รวมไปถึงสังคมออนไลน์ เช่น เพจที่เกี่ยวกับนมแม่ในเฟซบุ๊กเป็นกลุ่มที่ให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่ เช่น เพจชื่อสุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ, นมแม่แบบแฮปปี้, นมพ่อแบบเอฟวี เป็นต้น

การสื่อสารในเฟซบุ๊กถือเป็นการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Sites) ที่มีความนิยมกันอย่างแพร่หลาย ผู้ใช้สามารถแสดงความคิดเห็น แบ่งปันข้อมูลตามกิจกรรมหรือความสนใจเฉพาะกลุ่ม เอลิสันและคณะ (Ellison et al., 2007) กล่าวถึงลักษณะการสื่อสารในเฟซบุ๊กว่า ผู้ใช้สร้างประวัติส่วนตัว (profile) เพื่อแสดงตัวตน เช่น ข้อมูลส่วนตัว ความสนใจส่วนตัว การเชื่อมโยงติดต่อกับสมาชิกคนอื่นได้ก็ต่อเมื่อรู้จักหรือยอมรับเป็นเพื่อนแล้ว ความน่าสนใจของเฟซบุ๊กคือผู้ใช้สามารถแบ่งปันข้อมูลต่างๆ หรือสร้างกลุ่มที่มีความสนใจร่วมกันขึ้นมาลักษณะสาธารณะที่ใครก็สามารถเข้ามาอ่านหรือแสดงความคิดเห็นได้หรือเป็นกลุ่มปิดที่มีเพียงสมาชิกของกลุ่มเท่านั้นที่สามารถแบ่งปันข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็น

งานวิจัยนี้ศึกษาว่าทฤษฎีบทบนเฟซบุ๊กชื่อเพจคือ “สุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ” ตามกรอบการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ คำว่า “วาทกรรม” มุมมองนักวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ต่างมองว่า “วาทกรรมคือวิถีปฏิบัติรูปแบบหนึ่งของสังคม” (Fairclough & Wodak, 1997, p.48; Van Dijk, 1998, pp.193-194) เนื่องจากวาทกรรมกับสังคมนั้นสัมพันธ์กัน กล่าวคือ วาทกรรมคือรูปแบบการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่ประกอบสร้างความหมายให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสังคมซึ่งสามารถครอบงำความคิด หรืออุดมการณ์ของคนในสังคมได้ หน้าที่ของการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์คือแสดงให้เห็นว่าวาทกรรมที่นำมาวิเคราะห์ได้ผลิตซ้ำ ต่อยอดอุดมการณ์อย่างไรบ้าง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ข้อมูลที่แพทย์หญิงสุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจแสดงในเฟซบุ๊กถือเป็นวาทกรรมหนึ่งที่สะท้อนภาพการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่ในมุมมองของแพทย์ โดยใช้สังคมออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะเป็นพื้นที่ในการแสดงออก ผู้วิจัยจึงสนใจว่าเมื่อการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่เป็นกระแสสังคมในปัจจุบัน สื่อสาธารณะก็มีบทบาทต่อการถ่ายทอดชุดความรู้ที่เกี่ยวกับนมแม่ เช่นเดียวกับองค์กรต่างๆ การสร้างเพจในเฟซบุ๊กก็เป็นสื่อสาธารณะประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกในสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นแม่หรือบุคคลใกล้ชิด ดังงานวิจัยของ Jin, Phua & Lee, (2015) ที่ศึกษาผลกระทบระหว่างเนื้อหาที่ปรากฏในเพจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และทัศนคติของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผลการวิจัยส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นว่าการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านสังคมออนไลน์จากผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ตรงจากผู้เป็นแม่

สามารถสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับผู้หญิงที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และเป็นแรงผลักดันให้ผู้หญิงตัดสินใจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Jin, Phua, & Lee (2015) เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้ภาษาในสังคมออนไลน์ ในฐานะวาทกรรมสาธารณะหนึ่งในสังคมที่ให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ว่า สร้างความหมายเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ผ่านพื้นที่ในสังคมออนไลน์อย่างไร และมีอุดมการณ์ใดแฝงอยู่บ้าง

2. การศึกษาภาษาบนเฟซบุ๊ก

งานวิจัยในสังคมออนไลน์บนเฟซบุ๊กด้านภาษาที่ผ่านมามีส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาเฉพาะรูปภาษาเท่านั้น แต่ได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษา และอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้การสื่อสารบนเฟซบุ๊กได้ เช่นการศึกษาวัฒนธรรมข้อความสถานะในเฟซบุ๊ก [Nastri, (2006), Ilyas & Khushi (2012)] ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ข้อความสถานะแสดงวัฒนธรรมบรรยาย และวัฒนธรรมแสดงความรู้สึกมากที่สุด เนื่องจากเจ้าของข้อความสถานะต้องการแสดงตัวตนผ่านภาษาว่าในแต่ละวันตนเองรู้สึกอย่างไรและทำกิจกรรมอะไรมาบ้าง และงานของ แรมบี้ (Rambe, 2012) การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์บนเฟซบุ๊ก ที่ต้องการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในการสื่อสารบนเฟซบุ๊ก ระหว่างอาจารย์กับนิสิต และนิสิตด้วยกันในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในแอฟริกาใต้ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างอาจารย์และนิสิตแฝงอยู่ และความท้าทายทางด้านการศึกษาคือผู้เรียนสามารถลดความอายหรือไม่กล้าแสดงออกได้มากกว่าการสื่อสารในห้องเรียน

จากงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารบนเฟซบุ๊กนอกจากผู้ใช้ภาษาสามารถเลือกใช้ภาษาได้อย่างอิสระแล้ว ภาษาที่ผู้ใช้เลือกในการสื่อสารยังคงสะท้อนถึงมุมมอง อัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษาเองได้ [Nastri, J (2006); Zhao, S. ,Grasmuch, S. & Martin, J. (2008); Ilyas, S. & Khushi, Q (2012)] สอดคล้องกับแนวคิดของฮัลลiday (Halliday,1985) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ทางภาษากับหน้าที่ทางสังคมว่า มนุษย์เลือกใช้ภาษาตามบริบทสถานการณ์ ซึ่งระบบทางเลือกใช้ภาษาสามารถสะท้อนให้เห็นหน้าที่ทางสังคม 3 ระดับ คือ หน้าที่ระดับความคิด (ideational function) หน้าที่ระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal function) และหน้าที่เกี่ยวกับตัวบท (textual function) แนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางหนึ่งของการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า การเลือกใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดมุมมองของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของแพทย์หญิงสุธีราบนเฟซบุ๊กน่าจะสะท้อนให้เห็นสื่อแทนภาพของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ และการใช้กรอบวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์สามารถสืบหาอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบทได้

3. การดำเนินงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยนี้คือ เพจบนเฟซบุ๊กชื่อ “สุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ” (www.facebook.com/SuthiRaXeuxPhirocnKic) เป็นเพจที่มีผู้สนใจสามารถเข้ามาอ่านหรือแสดงความคิดเห็นได้ สมาชิกที่เข้ามากดชื่นชอบ (Like) ประมาณ 162,817 คน และเป็นเพจที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนมแม่และรณรงค์ให้เด็กไทยได้กินนมแม่มากขึ้น ผู้สร้างวาทกรรมในกลุ่มนี้คือ แพทย์หญิงสุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ เป็นกุมารแพทย์ด้านทารกแรกเกิด โรงพยาบาลบีเอ็นเอช ผู้วิจัยสนใจว่าผู้สร้างวาทกรรมนมแม่ในฐานะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงดูทารก ได้สร้างชุดความหมายเกี่ยวกับนมแม่โดยใช้พื้นที่สังคมออนไลน์ มีอุดมการณ์ใดแฝงอยู่บ้าง

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ รูปภาพที่แพทย์หญิงสุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ ถ่ายทอดในเว็บไซต์เฟซบุ๊กตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2557 เป็นเวลา 6 เดือน จำนวนข้อความที่ปรากฏทั้งหมด 67 ข้อความ งานวิจัยนี้วิเคราะห์เฉพาะรูปภาพเท่านั้น ไม่วิเคราะห์ภาพที่ปรากฏในเฟซบุ๊ก วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ 1) ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊ก 2) กลวิธีทางภาษาดังกล่าวตอกย้ำ ผลิตซ้ำอุดมการณ์ความเป็นแม่อย่างไรบ้าง งานวิจัยนี้ใช้กรอบการวิเคราะห์ของแวนไดจ์น (Van Dijk, 1995) เขาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมระบบปริชานและสังคม ว่าระบบปริชานเป็นสื่อกลางที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคมได้ การวิเคราะห์จึงแบ่งเป็น 2 ส่วนคือการวิเคราะห์ระดับจุลภาคคือการวิเคราะห์ตัวบท และการวิเคราะห์ระดับมหภาคคือการวิเคราะห์บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับตัวบท เพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวบทนั้นสื่ออุดมการณ์อย่างไร

การวิเคราะห์ระดับจุลภาคเป็นการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊กแบ่งเป็นการวิเคราะห์ภาษาในหัวข้อและการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในตัวบทเพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวบทสื่อความหมาย ถ่ายทอดมุมมอง (point of view) สื่อภาพแทน (representation) เกี่ยวกับนมแม่อย่างไรบ้าง ส่วนการวิเคราะห์ระดับมหภาคคือการวิเคราะห์บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความคิดความเชื่อ ค่านิยม บทบาทของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน เพื่อนำมาตีความว่ารูปภาพที่ปรากฏในตัวบทได้ผลิตซ้ำตอกย้ำอุดมการณ์เกี่ยวกับนมแม่อย่างไร

4. กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊ก

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา ตามกรอบการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแวนไดจ์น ถือเป็นการวิเคราะห์ระดับจุลภาคคือการวิเคราะห์รูปภาษาในตัวบทเพื่อสืบหาอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ อุดมการณ์คือความเชื่อพื้นฐานที่สมาชิกในสังคมรับรู้ร่วมกัน ภาพสะท้อนความเชื่อหรือทัศนคติในสังคมถูกถ่ายทอดจากวาทกรรม ดังนั้นเมื่อกลุ่มหนึ่งในสังคมได้ถ่ายทอดวาทกรรมหนึ่งขึ้นมานั้นสันนิษฐานได้ว่ามีอุดมการณ์ใดอุดมการณ์หนึ่งแฝงอยู่ (Van Dijk, 2006, pp.120-121)

การวิเคราะห์รูปภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมนมแม่แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ ภาษาที่ปรากฏในหัวข้อ และภาษาที่ปรากฏในเนื้อหา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 หัวข้อ : ความหมายระดับมหภาค (macro semantics)

ดังที่แวนไดจ์น (Van Dijk, 1998) ได้กล่าวว่า การสร้างหัวข้อถือเป็นความหมายระดับมหภาค (macro semantics) ที่ผู้เขียนจะเลือกความหมายในเนื้อเรื่อง (local semantics) ที่น่าสนใจมาเป็นหัวข้อ ดังนั้นผู้เขียนจะเลือกประเด็นที่สำคัญที่สุดมาเป็นหัวข้อ จากผลการวิเคราะห์หัวข้อมูลพบว่า การสร้างหัวข้อในเพจเฟซบุ๊กชื่อ “สุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ” คือ การใช้เครื่องหมาย # ตามด้วยรูปประโยค รูปประโยคที่พบมี 2 รูปแบบคือ ประโยคบอกเล่าและประโยคคำถาม ตัวอย่างเช่น

ประโยคบอกเล่า

“#คุณแม่มีปัญหานมตันบ่อยผู้ไม่ท้อถอย” (8 กรกฎาคม 2557)

“#การให้นมแม่ช่วยลดน้ำหนักส่วนเกิน” (15 ตุลาคม 2557)

“#ทำงานโรงงานก็เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ค่ะ (ถ้าอดทนมากๆแบบคุณแม่ญาณิศา) (6 ตุลาคม 2557)

“#ปั๊มนมได้น้อย ไม่ได้แปลว่านมไม่พอนะคะ” (9 พฤศจิกายน 2557)

“#คู่มือเรียนรู้เรื่องนมแม่ ที่ช่วยให้การให้นมแม่เป็นเรื่องง่าย” (17 กรกฎาคม 2557)

“#ข้อดีของการที่พ่อช่วยดูแลลูก” (31 กรกฎาคม 2557)

“#คุณพ่อคือคนสำคัญที่ช่วยให้คุณแม่ให้นมได้สำเร็จ” (24 พฤศจิกายน 2557)

ประโยคคำถาม

“#ปั๊มนมได้น้อย เลิกปั๊มดีกว่าไหม” (29 กันยายน 2557)

“#เกิดอะไรขึ้นกับการเรียนการสอนบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับนมแม่??” (25 กันยายน 2557)

“#กินนมแม่นานทำให้เป็นลูกแห่งจริงหรือ” (11 กรกฎาคม 2557)

“#อย่าให้นมแม่เกิน 6 เดือน เพราะว่าจะเป็นการสุตโตงเกินไป จริงหรือไม่” (22 ตุลาคม 2557)

“#ปั๊มนมได้น้อย เลิกปั๊มดีกว่าไหม” (29 กันยายน 2557)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ การใช้โครงสร้างประโยคแบบคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่เป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจ หรือคิดตามในประเด็นที่กล่าวถึง ดังที่ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556, น.82) กล่าวว่า เจตนาของการสื่อสารบางครั้งไม่ตรงกับรูปภาษา เช่น การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเป็นการกระตุ้นความสนใจจากผู้รับสาร หรือกระตุ้นให้ผู้รับสารติดตาม

นอกจากนี้ การใช้รูปภาษาประโยคบอกเล่าและประโยคคำถามในหัวข้อที่กล่าวไปแล้วข้างต้นนั้นพบว่ามีมูลบทแฝงอยู่ คำว่า “มูลบท” (presupposition) คือ ความรู้ที่มีอยู่ก่อน

หน้าที่ผู้ใช้ภาษาไม่ได้กล่าวถึงโดยตรง หรือที่เรียกว่า สมมติฐานหลังถ้อยคำที่กล่าว (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, น.83) ผู้ตีความจะตีความหมายมูลบทจากตัวกระตุ้นทางรูปภาษาหรือที่เรียกว่า Presupposition triggers (Levinson, 1983) ตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มองว่า การวิเคราะห์มูลบททำให้ทราบถึงอุดมการณ์ความเชื่อที่แฝงอยู่ในตัวบท เพราะมูลบทถือเป็นความหมายที่ผู้ใช้ภาษารับรู้ร่วมกัน ข้อมูลเบื้องหลังที่ไม่ได้สื่อออกมาผ่านรูปภาษาโดยตรง (Simpson, 1993)

หัวข้อที่สื่อมูลบทสังเกตได้จากคำกริยา การใช้คุณานุประโยค และการใช้รูปประโยคคำถาม ตัวอย่างเช่น

“#คู่มือเรียนรู้เรื่องนมแม่ ที่ช่วยให้การให้นมแม่เป็นเรื่องง่าย” (17 กรกฎาคม 2557)
สื่อมูลบทว่า การให้นมแม่เป็นเรื่องยาก ต้องมีตัวช่วยมีคู่มือเพื่อให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่
สำเร็จ

“#คุณแม่มีปัญหานมดันบ่อผู้ไม่หือถอย” (8 กรกฎาคม 2557)
สื่อมูลบทว่า ถึงแม้ว่าคุณแม่ท่านนี้จะมีปัญหาแต่ก็ยังสู้ต่อ
“#ทำงานโรงงานก็เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ค่ะ (ถ้าอดทนมากๆ แบบคุณแม่ญาติฯ)”
(6 ตุลาคม 2557)

สื่อมูลบทว่า การทำงานไปด้วยและเลี้ยงลูกไปด้วยต้องมีความอดทน ไม่ว่าคุณแม่ทำงานอาชีพอะไรก็สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้

หัวข้อที่เป็นประโยคคำถามลงท้ายด้วย “จริงหรือ” “จริงหรือไม่” สื่อมูลบทว่ามีความเชื่อที่ว่ากินนมแม่นานเกิน 6 เดือนเป็นสิ่งที่นานเกินไปสำหรับเด็ก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“# กินนมแม่นานทำให้เป็นลูกแห่งจริงหรือ” (11 กรกฎาคม 2557)
“# อย่าให้นมแม่เกิน 6 เดือน เพราะว่าจะเป็นการสุดโต่งเกินไปจริงหรือไม่” (22 ตุลาคม 2557)

จากการวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในหัวข้อจะเห็นว่า ผู้เขียนพยายามกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจ หรือคิดตามประเด็นที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึง นอกจากนี้หัวข้อที่ปรากฏยังสื่อมูลบทที่สะท้อนถึงข้อมูลที่อยู่เบื้องหลังคือ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนมแม่ เช่น ความเชื่อที่ว่านมแม่เกิน 6 เดือนหมดคุณค่า และสะท้อนถึงบทบาทของผู้หญิงยุคใหม่ว่า ถึงแม้ว่าแม่จะกลับมาทำงานแล้วก็ยังให้นมลูกได้

4.2 เนื้อหา : ความหมายระดับจุลภาค (micro semantics)

1) การจัดเรียงองค์ประกอบของเนื้อหา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เขียนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกุมารแพทย์ได้ใช้เสียง (voice) ของตนเองในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนมแม่โดยใช้คำเรียกแทนตนเองว่า “ป้าหมอ” และตัวแทนเสียง (voice) ของผู้เป็นแม่ผ่านการเล่าเรื่องโดยใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ (reported speech) องค์ประกอบของเนื้อหาแสดงถึงการจัดเรียงข้อมูลแสดงความสัมพันธ์แบบปัญหาและการแก้ปัญหา การใช้เสียงของผู้เป็นแม่สะท้อนปัญหาจากประสบการณ์จริงที่พบในการเลี้ยงดู

บุตรด้วยนมแม่ ว่าเผชิญปัญหา และแก้ไขปัญหายังไร นอกจากนี้ประเด็นการแก้ไขปัญห
ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นในฐานะแพทย์ และใช้แหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้เช่นงานวิจัย
บทความ หรือหนังสือต่างประเทศ เพื่อแสดงข้อเท็จจริงในแต่ละประเด็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การใช้เสียงของคุณแม่ที่สามารถเผชิญปัญหาเรื่องนมแม่ จนได้ศึกษาข้อมูลจากแพทย์
หญิงสุธีราจึงสามารถให้นมลูกได้สำเร็จ เช่น

(1) เรื่องเล่าจากการสนทนาระหว่างแพทย์คนหนึ่งกับคุณแม่ (26 กรกฎาคม 2557)

หมอ : เตี้ยจะจ่ายยาให้ไปกินนะครับ

คุณแม่ : เอ้อ คุณหมอคะ พอดีต้องเรียนว่ายังให้นมน้องอยู่นะคะ

หมอ : อ้าวเหอ น้องอายุเท่าไรแล้วครับ

คุณแม่ : ใกล้ขวบแล้วค่ะ

หมอ : น่าจะเลิกได้แล้วน้ำ นมแม่ตอนนี้ไม่มีประโยชน์แล้วนะ น้องก็อายุเยอะแล้วด้วย

(คุณแม่ : เอ๊ะ แต่กระทรวงสาธารณสุขรณรงค์ให้นมแม่ครบ 2 ปีเชียวนะ....อย่างนี้
ไม่ถูกแล้ว ขาดสารอาหาร ไม่ได้การละ อีฉันจะให้ทนายฟ้องกระทรวง คุณหมอว่าตีโหมคะ
พยายามเลี้ยงนมแม่ให้นานๆ อดทนทุกอย่าง หวังจะให้สิ่งที่ดีที่สุดแก่ลูกของเรา)

ป.ล. ข้อความในวงเล็บ แค่คิดในใจนะคะ

(2) “...แรกๆ ทำอะไรไม่ถูก ไม่เข้าใจเลยว่าลูกเป็นอะไร ทำไมไม่ยอมดูดนม ...แล้วก็
เอาแต่ร้องๆๆ ท้องแรกไม่เป็นแบบนี้ เครียดมากๆ...ต่อมาเจอเพนแม่ แล้วได้รู้จักคุณหมอ
ซึ่งแนะนำให้เอาน้องคว่ำหน้ากิน....เดี๋ยวนี้รู้งาน พอดูดแล้วนมพุ่ง เธอรีบพลิกตัวคว่ำแล้วดูดต่อ
เองเลย ขอขอบคุณคำแนะนำดีๆ จากคุณหมอคะ” (24 กรกฎาคม 2557)

(3) “...เป็นแม่่มือใหม่ที่ดีว่านมไม่พอค่ะ เครียดสุดๆ ทำทุกวิถีทางโดยธรรมชาติ
แต่ก็ยังแอบท้อจริงๆ คราวนี้กลับไปอ่านหนังสือคุณหมอแบบรายละเอียด และต้องขอบคุณ
คุณหมอที่จัดทำ DVD ที่มีประโยชน์มาก รู้สึกภูมิใจมากกว่าลูกน้ำหนักขึ้นโดยไม่ต้องพึ่งนมผง
และเชื่อมั่นว่านมแม่ดีที่สุด...” (17 กรกฎาคม 2557)

การใช้เสียงของตนเองในฐานะแพทย์มีทั้งการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กล่าวถึง
และการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น งานวิจัย หนังสือหรือตำราวิชาการ ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

(4) “ใครที่นมแม่เริ่มน้อยละ กำลังปั๊มนแม่ ขอให้ทำต่อไปเพราะผลที่ได้คุ้มค่าจริง
ค่ะ แต่ถ้าใครไม่มีนมแม่ จำเป็นต้องใช้นมผงก็ใช้กันต่อไปค่ะ” (แต่ลดความเสี่ยงเรื่องติดเชื้อ
แบคทีเรียที่อาจปนเปื้อน...) (12 กรกฎาคม 2557)

(5) ปัจจุบันการศึกษาวิจัยพบว่า นมผงที่เติมพรีไบโอติก ไม่สามารถป้องกันเด็กจาก
ภูมิแพ้ตามที่บริษัทนมกล่าวอ้าง นมผงมีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า formula คำว่า formula
นอกจากแปลว่านมผงแล้ว ยังแปลว่าสูตร การตั้งชื่อเรียกแบบนี้ทำให้ดูมีความหนักแน่นเป็น
วิทยาศาสตร์มากมาย แต่ความเป็นจริงแล้ว นมผงเป็นเพียงแค่ “นมวัวที่ผ่านกระบวนการแปร
สภาพ” (12 กรกฎาคม 2557)

(6) สถาบันกุมารเวชศาสตร์ของสหรัฐอเมริการะบุว่า “การให้ทารกกินนมผสม ทำให้ อัตราและความรุนแรงของการเป็นโรคทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพิ่มขึ้น” (29 สิงหาคม 2557)

การวิเคราะห์องค์ประกอบของเนื้อหาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเป็นตัวแทนเสียงของผู้เป็นแม่เพื่อสะท้อนมุมมองการให้นมลูกผ่านประสบการณ์จริง จากการสังเกตข้อมูลพบว่า การเลือกถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ (reported speech) ในวาทกรรมนมแม่ล้วนเป็นประสบการณ์ของผู้เป็นแม่ที่ผ่านอุปสรรค ปัญหาและมีวิธีแก้ปัญหาจนให้นมแม่สำเร็จ สื่อภาพแทน (representation) ให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าแม่จะมีอุปสรรคในการให้นมลูกอย่างไร แม่จะไม่ละความพยายามเพื่อให้ลูกได้กินนมแม่

2) กลวิธีทางภาษา

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเป็นการศึกษาการเลือกใช้คำในตัวบทว่าผู้เขียนต้องการสื่อภาพแทนในมุมมองใด และภาพแทนนั้นสะท้อนอุดมการณ์อะไรบ้าง (Van Dijk, 2006, p.125) การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในวาทกรรมนมแม่แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ กลวิธีทางอรรถศาสตร์และกลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1) กลวิธีทางอรรถศาสตร์

จากการวิเคราะห์พบว่า มีรูปภาพแสดงการเปรียบเทียบระหว่างนมแม่กับนมผง เช่น การใช้คำเปรียบเทียบ คำคุณศัพท์ คำปฏิเสธ ดังที่แวนไดจ์นได้กล่าวถึง การวิเคราะห์อุดมการณ์ว่าในวาทกรรมหนึ่งอาจจะปรากฏการสร้างความหมายแบบกลวิธีปฏิสัมพันธ์โดยรวม (overall strategy) ในการนำเสนอภาพตนเองในเชิงบวกและเสนอภาพผู้อื่นในเชิงลบ (positive presentation and negative presentation) (Van Dijk, 2006, p.125) ตัวอย่างข้อมูลเช่น

(7) “บางคนสงสัยว่า นมแม่มัจะมีสารอาหารที่มีประโยชน์มากกว่านมผงสูตรพิเศษไหม นอกจากเรื่องนมผงเหล่านี้ราคาแพงเวอร์ นมแม่มีประโยชน์กว่าแน่นอนค่ะ เพราะในนมผงมีแค่สารอาหารที่ทำให้เด็กโต แต่นมแม่มีสารต้านเซลล์มะเร็ง สารดีเอชเอของจริงที่ช่วยสร้างปลอกหุ้มเส้นใยสมอง” (12 กรกฎาคม 2557)

(8) “นมแม่ไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับทารกเพราะว่าเราไม่สามารถจะนำอาหารอื่นใดมาเปรียบเทียบกับนมแม่ได้เลย” (29 สิงหาคม 2557)

(9) “นมแม่มีประโยชน์ตราប់ที่คุณแม่มัจะมีมอยู่ ไม่ว่าจะกี่ปีก็ตาม” (26 กรกฎาคม 2557)

(10) “เด็กที่เลี้ยงด้วยนมแม่มีการติดเชื้อในหูชั้นกลางน้อยกว่าเด็กที่เลี้ยงด้วยนมผสมหลายเท่า”(12 กรกฎาคม 2557)

(11) “นมผงเป็นเพียงแค่นมวัวที่ผ่านกระบวนการแปรรูป” (12 กรกฎาคม 2557)

(12) “ไม่มีนมชนิดใดที่จะมีคุณค่าเทียบเท่ากับนมแม่ ไม่ว่าลูกจะอยู่ในอายุใดก็ตาม อย่าเชื่อโฆษณาว่าดออ่างว่านมเหล่านั้นใกล้เคียงนมแม่” (6 กันยายน 2557)

(13) “นมแม่ดีที่สุด แต่นมผงก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ไม่สามารถให้นมแม่ได้ การใช้นมผงไม่ได้ผิดอะไร...” (31 ตุลาคม 2557)

(14) “แม่จำนวนมากให้ลูกกินนมผสม ทั้งที่มันมีความเสี่ยงมากมายมหาศาล...” (29 สิงหาคม 2557)

จากตัวอย่างข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ผู้เขียนใช้ภาษาสื่อความหมายเปรียบเทียบระหว่างนมแม่และนมผง สะท้อนให้เห็นมุมมองการสื่อความหมายของนมแม่ว่า นมแม่เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับทารก สืบเนื่องจากการใช้คำปฏิเสธ “ไม่” ในการเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่มีสารอาหารชนิดใดทดแทนนมแม่ได้ เช่น “ไม่มีนมชนิดใดที่จะมีคุณค่าเทียบเท่านมแม่” หรือการบอกถึงประโยชน์ของนมแม่และเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างกับนมผง เช่น การบอกถึงประโยชน์ของนมแม่ที่ลูกจะได้รับ เช่น “เด็กที่เลี้ยงด้วยนมแม่มีการติดเชื้อในหูชั้นกลางน้อยกว่าเด็กที่เลี้ยงด้วยนมผสมหลายเท่า”, “แม่จำนวนมากให้ลูกกินนมผสม ทั้งที่มันมีความเสี่ยงมากมายมหาศาล”, “นมแม่ดีที่สุด แต่นมผงก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ไม่สามารถให้นมแม่ได้” “บางคนสงสัยว่า นมแม่มียังมีสารอาหารที่มีประโยชน์มากกว่านมผงสูตรพิเศษไหม นอกจากเรื่องนมผงเหล่านี้ราคาแพงเวอร์ นมแม่มีประโยชน์กว่าแน่นอนค่ะ เพราะในนมผงมีแค่สารอาหารที่ทำให้เด็กโต แต่นมแม่มีสารต้านอนุมูลอิสระ สารดีเอชเอของจริงที่ช่วยสร้างปลอกหุ้มเส้นใยสมอง” เป็นต้น ผลการวิเคราะห์ทฤษฎีทางอรรถศาสตร์สะท้อนให้เห็นว่า วาทกรรมนมแม่สื่อภาพแทนว่า นมแม่เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์เหมาะสมสำหรับทารกมากที่สุด ต่างจากนมผง หรือนมผสมที่เป็นสารอาหารสังเคราะห์เท่านั้น

2.2) ทฤษฎีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

การศึกษาภาษาในมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นการศึกษาความหมายจากบริบท ที่ทำให้ผู้วิเคราะห์วาทกรรมทราบว่า ความหมายที่แฝงอยู่ภายในรูปภาษาคืออะไร ซึ่งความหมายที่แฝงอยู่นั้นอาจเป็นอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบทก็ได้ (Van Dijk, 2006, p.126) จากการวิเคราะห์รูปภาษาในเนื้อหาที่ปรากฏการสื่อมูลบท (presupposition) แล้ว ในเนื้อหายังพบทฤษฎีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์อีกประเภทหนึ่งคือ วัจนกรรม (speech acts)

วัจนกรรมเป็นแนวคิดที่ไม่เพียงศึกษารูปภาษาเท่านั้น แต่ศึกษาถ้อยคำที่ผู้ใช้ภาษากล่าวถ้อยว่าแสดงการกระทำ หรือเจตนาของผู้สื่อสารอย่างไร (Austin, 1962 and Searle, 1969) เซอร์ล (Searle, 1969) แบ่งวัจนกรรมเป็น 5 ประเภทคือ วัจนกรรมบรรยายเหตุการณ์, วัจนกรรมกำหนดให้ทำ, วัจนกรรมข้อผูกมัด, วัจนกรรมแสดงความรู้สึก และวัจนกรรมประกาศ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า วาทกรรมนมแม่แบบเฟซบุ๊กปรากฏวัจนกรรมที่น่าสนใจอยู่ 2 ประเภทคือ วัจนกรรมแสดงความรู้สึกและวัจนกรรมกำหนดให้ทำ

วัจนกรรมแสดงความรู้สึกสามารถจำแนกตามเสียง (voice) ที่ปรากฏในวาทกรรมคือ เสียงของคุณแม่ที่ผ่านการเล่าเรื่องของผู้เขียน และเสียงของผู้เขียนเองในฐานะกุมารแพทย์ ใน

กรณีเสียงของผู้เป็นแม่พบวัจนกรรมแสดงความรู้สึกของผู้เป็นแม่ที่เผชิญปัญหากับการให้นมลูก จนให้นมลูกได้สำเร็จ เช่น

(15) “...แรกๆ ทำอะไรไม่ถูก ไม่เข้าใจเลยว่าลูกเป็นอะไร ทำไมไม่ยอมดูดนม ...แล้วก็เอาแต่ร้องๆๆ ท้องแรกไม่เป็นแบบนี้ เครียดมากๆ ต่อมาเจอเพนแม่ แล้วได้รู้จักคุณหมอ ซึ่งแนะนำให้เอาน้องคว่ำหน้ากิน เดียวนี้รู้งาน พอดูดแล้วนมพุ่ง เธอรีบพลิกตัวคว่ำแล้วดูดต่อเองเลย ขอขอบคุณคำแนะนำดีๆ จากคุณหมอค่ะ” (24 กรกฎาคม 2557)

(16) “เป็นแม่่มือใหม่ที่คิดว่านมไม่พอค่ะ เครียดสุดๆทำทุกวิถีทางโดยธรรมชาติ แต่ก็ยังแอบท้อจริงๆ คราวนี้กลับไปอ่านหนังสือคุณหมอแบบรายละเอียด และต้องขอบคุณคุณหมอที่จัดทำ DVD ที่มีประโยชน์มาก รู้สึกภูมิใจมากกว่าลูกน้ำหนักขึ้นโดยไม่ต้องพึ่งนมผง และเชื่อมั่นว่านมแม่ดีที่สุดค่ะ...” (17 กรกฎาคม 2557)

(17) “เป็นเรื่องที่ใจหายและน่าเศร้าใจเป็นที่สุด เมื่อถึงคราวสต็อกนมแม่หมดแล้วจริงๆ เหลือ 2 ลูกสุดท้ายที่จะให้น้องพิชกินนมคุณภาพ จากนั้นเป็นแค่นมถั่วเหลือง วันนี้อยู่คิดว่ายังทำใจไม่ได้ที่จะเห็นลูกน้อยกินนมถั่วเหลืองซึ่งมีประโยชน์เพียงแค่อิ่มท้อง เลยคิดใหม่ ปฏิวัติการกินนมเพื่อลูกรักให้ถึง 2 ขวบละกัน... (8 กรกฎาคม 2557)

(18) “ดิฉันเป็นคนหนึ่งที่ตอนแรกมีปัญหาให้นมไม่ไหลเป็นเวลาถึงสิบวัน น้ำตาไหลทุกวัน ยิ่งนานก็ยิ่งยาก ร้องไห้ทุกวัน กลัวลูกไม่ได้กินนมแม่ ผ่านไปเก้าวัน แพนถอดใจ บอกลูกกินนมผงก็ได้ แต่ดิฉันไม่ยอมค่ะ ปึมเรื้อรัง เป็บเตียนนมไหลออกมาเอง เยอะมาก น้ำตาไหลค่ะ น้ำตาแห่งความดีใจ...”

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า วัจนกรรมแสดงความรู้สึกของผู้เป็นแม่ ช่วงต้นของการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นการแสดงความรู้สึกในทางลบ คำที่แสดงความรู้สึกในทางลบ เช่น “เครียดมากๆ” “เครียดสุดๆ” “เป็นเรื่องที่น่าใจหายและน่าเศร้าเป็นที่สุด” “น้ำตาไหลทุกวัน ยิ่งนานก็ยิ่งยาก ร้องไห้ทุกวัน” วัจนกรรมแสดงความรู้สึกในทางลบของผู้เป็นแม่สะท้อนให้เห็นภาพว่า แม่ทุกคนที่ให้นมลูกต้องเผชิญปัญหาในช่วงต้น และต้องมีความอดทนสูงเพื่อที่จะเผชิญปัญหาไปให้ได้ ช่วงท้ายของการเล่าเรื่องจึงเป็นวัจนกรรมแสดงความรู้สึกในทางบวกเช่น “รู้สึกภูมิใจมาก” “น้ำตาแห่งความดีใจ” เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การเลือกเรื่องเล่าของผู้เขียน ได้เลือกเสียง (voice) ของผู้เป็นแม่ที่ต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จนประสบผลสำเร็จนั้นสื่อให้เห็นว่า ผู้เขียนต้องการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เป็นแม่ไม่ท้อกับการให้นมลูกถึงแม้ว่าจะพบอุปสรรคต่างๆ มากมาย

สำหรับประเด็นที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นพบวัจนกรรมสั่งให้ทำ สืบได้จากคำว่า “อย่า” “ยอมรับเถอะ” ซึ่งปรากฏในข้อมูลที่กล่าวถึงนมแม่กับนมผงเท่านั้น เช่น

(19) “...ใครที่ให้นมอยู่ดีๆ อย่าเปลี่ยนไปใช้นมผงตามคำแนะนำผิดๆ จากผู้ไม่รู้ณะ เพราะนมแม่ปลอดภัยกว่าค่ะ...” (12 กรกฎาคม 2557)

(20) “...ยอมรับเถอะว่า การเลือกระหว่างนมแม่กับนมผสม ไม่ใช่ทางเลือกที่เท่าเทียม ปัจจุบันเราได้รับรู้แต่ข้อมูลด้านดีของนมผสมจากโฆษณาทีวี อินเทอร์เน็ต แต่เราไม่มี

โอกาสได้รับความเสี่ยงและอันตรายของนมผสม เวลาที่มีใครมาให้ข้อมูลนี้ก็จะมิตรมาขึ้น
“อย่ามาให้ข้อมูลแบบนี้เพราะจะทำให้คุณแม่นมผสมรู้สึกไม่ดีกว่ากำลังวางยาพิษลูก...”

(21) “...ไม่มีมันชนิดใดที่จะมีคุณค่าเทียบเท่ากับนมแม่ ไม่ว่าลูกจะอายุเท่าใดก็ตาม
อย่าเชื่อโฆษณาอวดอ้างว่านมเหล่านั้นมีสรรพคุณใกล้เคียงกับนมแม่”

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดเรียงองค์ประกอบในเนื้อหา กลวิธีทางอรรถศาสตร์ จะ
เห็นว่าในประเด็นนมแม่และนมผง ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงระหว่างนมแม่และนมผง
อาทิ การใช้แหล่งอ้างอิงงานวิจัย ตำราทางวิชาการ, การใช้คำเปรียบเทียบกับสื่อให้เห็นข้อ
แตกต่าง รวมถึงการใช้วาทกรรมสั่งให้ทำ เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงข้อแตกต่างระหว่างนมแม่และ
นมผง จากวิเคราะห์กลวิธีทางอรรถศาสตร์และวาทปฏิบัติศาสตร์สื่อความหมายไปในทิศทาง
ที่ว่า ผู้อ่านควรเปิดรับข้อมูลบางประเด็นเกี่ยวกับนมผงที่คนในสังคมส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญ
เนื่องจากบริษัทนมผงได้ใช้สื่อโฆษณาทำให้คนส่วนใหญ่เชื่อว่า นมผงสามารถทดแทนนมแม่ได้

5. อุดมการณ์ ความเชื่อเกี่ยวกับนมแม่ที่แฝงอยู่ภายใต้วาทกรรมนมแม่

หัวข้อนี้เป็นการวิเคราะห์ระดับมหภาคคือ การตีความจากรูปภาษาในหัวข้อที่ 4
ร่วมกับบริบททางสังคมว่า วาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊ก สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ ความเชื่อ
เกี่ยวกับนมแม่ที่แฝงอยู่ประเด็นใดบ้าง การวิเคราะห์ระดับจุลภาคแสดงถึงอุดมการณ์ ความเชื่อ
เกี่ยวกับนมแม่ใน 2 ประเด็นคือ การสื่อความหมายว่านมแม่เป็นสารอาหารที่เหมาะสมกับลูก
มากที่สุด และความเชื่อที่เกี่ยวกับเรื่องนมแม่ มีรายละเอียดดังนี้

อุดมการณ์นมแม่ : สารอาหารที่เหมาะสมกับลูกมากที่สุด ปัจจุบันองค์การอนามัยโลก
(World Health Organization: WHO) และองค์การยูนิเซฟ (UNICEF) รณรงค์การเลี้ยงลูก
ด้วยนมแม่อย่างเดียวเป็นระยะเวลา 6 เดือน และให้นมแม่ควบคู่กับอาหารตามช่วงวัยไปจน
อายุ 2 ปีหรือนานกว่านั้น อย่างไรก็ตามการรณรงค์เรื่องนมแม่ยังคงปรากฏในสื่อที่หลากหลาย
รวมทั้งสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก การวิเคราะห์วาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊กสะท้อนให้เห็นว่า สื่อ
เฟซบุ๊กในแฟนเพจชื่อ “สุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ” ผู้เขียนคือ แพทย์หญิงสุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ
กุมารแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้ถ่ายทอดข้อมูลเพื่อตอกย้ำ ผลิตซ้ำ
อุดมการณ์นมแม่ ว่านมแม่เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อลูกมากที่สุด จะเห็นได้จากการ
วิเคราะห์กลวิธีทางอรรถศาสตร์ที่สื่อความหมาย ตอกย้ำอย่างชัดเจนว่า “ไม่มีสารอาหารใด
เทียบเคียงนมแม่ได้” อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่รับรู้คุณค่าประโยชน์ของนมแม่ แต่
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในปัจจุบันเป็นไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกไปด้วยและทำงาน
นอกบ้านไปด้วย การสื่อความหมายของวาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊กจึงใช้การถ่ายทอดเรื่องราว
ของแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ว่าต้องเผชิญกับอุปสรรค หรือต้องอดทนกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
มากน้อยเพียงใด สังเกตได้จากการสื่อบทในหัวข้อ เช่น “#คู่มือเรียนรู้เรื่องนมแม่ ที่ช่วยให้
การให้นมแม่เป็นเรื่องง่าย” สื่อบทว่าการให้นมแม่เป็นเรื่องยาก ต้องมีตัวช่วย หรือ “#คุณ
แม่มีปัญหาจนดันบอยผู้ไม่ท้อถอย” สื่อบทว่า ถึงแม้ว่าคุณแม่ท่านนี้จะมีความยากแต่ก็ยังสู้ต่อ

เป็นต้น ภายในเนื้อหาปรากฏกลวิธีการเล่าเรื่องผ่านเสียงของคุณแม่ โดยใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ (reported speech) ภายในการเล่าเรื่อง ถ้อยคำภายในการเล่าเรื่องบ่งบอกวัจนกรรม แสดงความรู้สึกที่ปรากฏในการเล่าเรื่องของคุณแม่ ที่ช่วงต้นของการเลี้ยงลูก แม่จะถ่ายทอดความรู้สึกในทางลบ เช่น เครียด หรือกดดันจากปัจจัยอื่นๆ แต่ด้วยความเป็นแม่ที่ต้องการให้ลูกได้กินนมแม่ซึ่งเป็นสารอาหารที่มีประโยชน์มากที่สุด อีกทั้งเป็นภูมิคุ้มกันให้กับลูก แม่จึงยอมอดทนจนผ่านอุปสรรคทั้งปวงได้ และช่วงท้ายของการเล่าเรื่องจึงเป็นการแสดงวัจนกรรมแสดงความรู้สึกในทางบวก รวมทั้งการใช้รูปภาพในบางหัวข้อที่สื่อมูลบทว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต้องมีความอดทนในหลายๆ ด้าน การแสดงข้อมูลที่ผู้เขียนใช้ในหัวข้อและการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ของคุณแม่ที่ให้นมลูกนั้น สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนสื่อความหมายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านประสบการณ์จริงของผู้เป็นแม่ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนกว่าการใช้ข้อมูลทางการแพทย์ที่บ่งบอกถึงประโยชน์ของนมแม่ การถ่ายทอดเรื่องราวลักษณะดังกล่าวยังเป็นการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้แม่ที่มีปัญหาเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สามารถผ่านอุปสรรคไปได้ อีกด้วย ประเด็นดังกล่าวตอกย้ำให้เห็นว่า การถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์แม่ให้นมลูกผ่านสังคมออนไลน์ทำให้ผู้อ่านมีความเชื่อมั่นต่อการให้นมลูก ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jin, Phua & Lee (2015) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อความที่ปรากฏในเฟซบุ๊กกับลักษณะของข้อความระหว่างการถ่ายทอดประสบการณ์ความสำเร็จและความล้มเหลวของการให้นมแม่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ถ่ายทอดเรื่องราวทั้งสองด้านมีผลต่อความเชื่อมั่นและความตั้งใจของการให้นมลูกในอนาคต ประสบการณ์ของแม่ที่ให้นมลูกสำเร็จทำให้อ่านเกิดความเชื่อมั่นต่อการให้นมลูก ส่วนประสบการณ์ที่ล้มเหลวผู้อ่านมีความเห็นอกเห็นใจ และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับนมแม่ : อุปสรรคของผู้เป็นแม่ที่ต้องเผชิญ นอกจากการสื่อความหมายเรื่องนมแม่ว่าเป็นสารอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับลูกแล้ว วาทกรรมนมแม่ยังสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับนมแม่ที่คนในสังคมรับรู้รวมถึงแม่ให้นมลูกทุกคนต้องเผชิญกับความเชื่อดังกล่าวทำให้การให้นมลูกไม่ประสบผลสำเร็จ ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับนมแม่ที่สะท้อนผ่านวาทกรรมนมแม่ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับนมผง และความเชื่อที่เกี่ยวกับนมแม่ผ่านการให้ข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์

ค่านิยมเกี่ยวกับนมผง วาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊ก สื่อความหมายของนมผงว่า เป็นสารอาหารที่สังเคราะห์ขึ้นมา สังเกตได้จาก การใช้รูปภาพเพื่อการเปรียบเทียบระหว่างนมแม่กับนมผง ผู้เขียนได้สื่อความหมายว่านมแม่ไม่มีอะไรแทนได้ และเป็นสารอาหารที่มีประโยชน์มากที่สุด ส่วนนมผงได้มาจากกระบวนการการสังเคราะห์ เมื่อลูกบริโภคเข้าไปแล้วทำให้ภูมิคุ้มกันน้อยกว่าลูกที่กินนมแม่ เช่นการใช้คำปฏิเสธ “ไม่” ในนมแม่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่มีอะไรที่เทียบแทนนมแม่ได้ การกล่าวถึงนมแม่ว่า “มีสารดีเอชเอของจริง” คำว่า “ของจริง” เป็นการตอกย้ำว่านมผงก็มีสารดีเอชเอแต่เป็นสารสังเคราะห์ และการใช้คำว่า “แค่” “เพียงแค่ว่า” ในนมผงเพื่อตอกย้ำว่าลูกจะได้สารอาหารที่เล็กน้อยเมื่อเทียบกับนมแม่ อย่างไรก็ตามใน

สังคมปัจจุบัน การเลี้ยงลูกด้วยนมผงเป็นที่แพร่หลาย ผู้เขียนพยายามสื่อความหมายว่า ผู้บริโภคกำลังถูกโน้มน้าวผ่านโฆษณาชวนเชื่อ หรือการให้ข้อมูลที่บิดเบือนบางประเด็น ผู้เขียนในฐานะแพทย์จึงอธิบายประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติมด้วยการใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เชื่อถือได้ เช่น งานวิจัย ตำราต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบวรรณกรรมสั่งให้ทำเพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึง ข้อมูลที่ถูกต้องระหว่างนมแม่และนมผง และเป็นการตอกย้ำว่า นมแม่เป็นสารอาหารที่ดีที่สุดสำหรับลูก

อีกประเด็นหนึ่งคือ ความเชื่อที่เกี่ยวกับนมแม่ผ่านการให้ข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์ ผู้เขียนสื่อให้เห็นภาพว่า อุปสรรคหนึ่งของการให้นมแม่คือการให้ข้อมูลที่ผิดจากบุคลากรทางการแพทย์ ที่ส่วนใหญ่มักคิดว่า นมแม่หลัง 6 เดือนจะหมดคุณค่า เมื่อผู้เป็นแม่ไปโรงพยาบาลได้รับข้อมูลบางอย่างที่คลาดเคลื่อน เกิดความสับสน และเชื่อตามบุคคลกรทางการแพทย์ได้ สังเกตจากการสื่อสารลบในหัวข้อ เช่น “#เกิดอะไรขึ้นกับการเรียนการสอนบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับนมแม่??” “#อย่าให้นมแม่เกิน 6 เดือน เพราะว่าจะเป็นการสุดโต่งเกินไป จริงหรือไม่” มูลบททั้งสองหัวข้อสื่อให้เห็นว่า มีบุคลากรการแพทย์บางส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนมแม่ที่คลาดเคลื่อน รูปภาพที่ปรากฏในเนื้อหา สังเกตจากข้อมูลการถ่ายทอดประสบการณ์ของคุณแม่ที่ไปโรงพยาบาลแล้วบุคลากรทางการแพทย์สั่งให้หยุดนม เช่นตัวอย่างที่ (1) แต่คุณแม่ท่านนี้ไม่ได้เชื่ออย่างที่บุคลากรทางการแพทย์กล่าว จะประเด็นนี้ผู้เขียนต้องการสะท้อนให้เห็นว่า ถ้าแม่ท่านอื่นที่ไม่มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับเรื่องนมแม่ก็อาจจะเชื่อตามที่หมอแนะนำได้

ผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า วาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊กได้สื่อภาพให้เห็นว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในปัจจุบันต้องเผชิญกับอุปสรรคที่หลากหลาย ทั้งอุปสรรคทางร่างกายของผู้เป็นแม่บางท่าน การขาดการให้ข้อมูล การแนะนำที่ถูกต้องจากบุคลากรทางการแพทย์ รวมทั้งการโน้มน้าว ชวนเชื่อของโฆษณานมผง การตอกย้ำอุปสรรคต่างๆ ผ่านประสบการณ์จริงของผู้เป็นแม่ การให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้จากงานวิจัยและตำรา และการกล่าวถึงประโยชน์ที่ลูกจะได้รับจากนมแม่ทั้งสารอาหาร และภูมิคุ้มกันต่างๆ เป็นการสื่อความหมายเพื่อตอกย้ำว่า นมแม่เป็นสารอาหารที่เหมาะสมกับลูกมากที่สุด

อุดมการณ์ ความเชื่อเกี่ยวกับนมแม่ : การตอกย้ำ ผลิตซ้ำ อุดมการณ์ทางเพศภาพ ในปัจจุบันสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเฟซบุ๊ก นอกจากการติดต่อสื่อสารแล้วเฟซบุ๊กยังถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล หรือความเคลื่อนไหวในสังคม ดังที่ Jin, Phua & Lee (2015) กล่าวว่าเฟซบุ๊กถือเป็นสื่อหนึ่งทางสังคมที่ไม่เพียงแต่เป็นการรับข้อมูลอย่างเดียวแต่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่กล่าวถึงได้

การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับนมแม่ผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊กถือเป็นวาทกรรมหนึ่งในสังคม เพราะได้ตอกย้ำความรู้ ค่านิยมเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้เป็นอย่างดี ดังที่ Van Dijk (1995, 2006) กล่าวว่า อุดมการณ์ในสังคมไม่เพียงแต่การครอบงำความคิด ความเชื่อของคน

ในสังคมเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความรู้ ความเชื่อ ทักษะคติที่มีอยู่ร่วมกันของคนในสังคม งานวิจัยนี้จึงเลือกกรอบการวิเคราะห์วาทกรรมของ Van Dijk เพื่อศึกษาว่า วาทกรรมนมแม่ใน เว็บไซต์เฟซบุ๊ก ตอกย้ำ ความรู้ ความเชื่อ ทักษะคติที่มีอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างไรบ้าง

ผลการวิเคราะห์ระดับจุลภาคสะท้อนให้เห็นว่าวาทกรรมนมแม่บนเว็บไซต์ประกอบ สร้างจากมุมมองของแพทย์ที่กล่าวถึงประโยชน์ของนมแม่ร้อยเรียงกับสรีระของผู้หญิงว่าผู้หญิง ทุกคนสามารถให้นมบุตรได้ แต่เพราะอะไรผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จเรื่องการให้นมบุตรจึงมี น้อยมาก เนื่องจากชุดความรู้ ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรในสังคม รวมถึงบทบาทของ ผู้หญิงในสังคมสมัยใหม่ทำให้ผู้หญิงมีอุปสรรคในการให้นมบุตร สอดคล้องกับ Wall, G. (2001) กล่าวถึงมุมมองการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสื่อทั่วไปว่า วาทกรรมนมแม่อยู่ภายใต้กรอบความรู้ ความเข้าใจเรื่องนมแม่รวมถึงความเข้าใจ ค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก บทบาทของ ผู้หญิงสมัยใหม่

บทบาทของผู้หญิง ความเป็นแม่ในสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากอดีต ในอดีต พื้นที่ของผู้หญิงคือบ้าน ต่างกับในปัจจุบันที่ผู้หญิงมีโอกาสทางสังคม การศึกษามากขึ้นทำให้ ผู้หญิงมีหน้าที่ที่หลากหลาย โดยเฉพาะความเป็นแม่ ด้วยสรีระของผู้หญิงที่เป็นผู้ให้กำเนิดบุตร เลี้ยงดูบุตร หน้าที่ของความเป็นแม่คือเลี้ยงลูกให้เติบโตให้เป็นคนดี งานวิจัยของชุดิมา โลมรัตนานนท์ และภาวิกา ศรีรัตนบัลล์ (2556) สรุปไว้ว่าผู้หญิงในสังคมปัจจุบันรับบทบาททั้ง ความเป็นแม่และหน้าที่ทางสังคมควบคู่กันไปอย่างสมบูรณ์ซึ่งแต่ละบทบาทต้องใช้ระยะเวลา ทั้งสิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงเป็นสัญลักษณ์ความเป็นแม่รูปแบบหนึ่งที่ผู้หญิงทุกคนพึงมี แต่ เนื่องด้วยสภาพสังคมในปัจจุบัน เงื่อนไขทางสังคม ครอบครัวยังของผู้หญิงแต่ละคนแตกต่างกันไป จึงทำให้แม่ทำงานบางคนไม่สามารถทำหน้าที่ทั้งสองบทบาทได้อย่างสมบูรณ์

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊กถูกวางกรอบความเป็นแม่ตามที่ สภาพสังคมในปัจจุบันผ่านการเล่าเรื่องจากประสบการณ์จริงของคุณแม่ที่ผ่านอุปสรรคมากมาย จนกว่าจะสามารถให้นมสำเร็จ การสื่อภาพแทนดังกล่าวสะท้อนถึงบทบาทของผู้หญิงในสังคม ปัจจุบันที่ต้องทำงานไปด้วย เลี้ยงลูกไปด้วยจึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่แม่คนหนึ่งจะให้มันได้สำเร็จ การ วางกรอบวาทกรรมลักษณะดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านมีกำลังใจ และมีแนวทางในการ ปฏิบัติตัวเมื่อต้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างไรก็ตาม วาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊กยังสื่อให้เห็น บทบาททางเพศในสังคมสมัยใหม่ที่หน้าที่การเลี้ยงลูกไม่ใช่บทบาทหน้าที่ของผู้หญิงฝ่ายเดียว ฝ่ายชายควรมีส่วนช่วยผลักดันให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ ดังตัวอย่างหัวข้อ เช่น “#ข้อดี ของการที่พ่อช่วยดูแลลูก” (31 กรกฎาคม 2557), “#คุณพ่อคือคนสำคัญที่ช่วยให้คุณแม่ให้นม ได้สำเร็จ” (24 พฤศจิกายน 2557) การสร้างกรอบวาทกรรมนมแม่ที่ชวนแม่เป็นสารอาหารที่ เหมาะสมที่สุดสำหรับลูกนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยตอกย้ำ ผลิตซ้ำให้สังคมตระหนักถึงประโยชน์ ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ต้องพึ่งพาทั้งค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับนมแม่ในสังคมปัจจุบัน

6. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ภาษากับอุดมการณ์ : วาทกรรมนมแม่ในสังคมออนไลน์” เป็นการศึกษาภาษาที่ปรากฏในเพจชื่อ “สุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ” โดยใช้กรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแวนไดจ์ (Van Dijk, 1998) ผลการวิเคราะห์สื่อภาพแทนนมแม่ว่า นมแม่เป็นสารอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารก และสะท้อนให้เห็นความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับนมแม่สังเกตจากการวิเคราะห์ หัวข้อ ที่ผู้ผลิตตัวบทในฐานะแพทย์ใช้ภาษาเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดตาม และสื่อมูลบทที่สะท้อนถึงความอดทนของแม่ที่ให้นมลูก บทบาทของผู้หญิงในสังคมสมัยใหม่ และความเชื่อที่ว่านมแม่เกิน 6 เดือนไม่มีสารอาหาร และการวิเคราะห์เนื้อหาแบ่งเป็นการจัดเรียงองค์ประกอบของเนื้อหา การวิเคราะห์กลวิธีทางอรรถศาสตร์เช่น การใช้คำเปรียบเทียบ การใช้คำปฏิเสธ และกลวิธีทางวาทปฏิบัติศาสตร์ได้แก่ วาทกรรมแสดงความรู้สึกและวาทกรรมสั่งให้ทำ การวิเคราะห์เนื้อหาสื่อให้เห็นภาพของผู้เป็นแม่ที่ให้นมลูก ตามกรอบความเป็นแม่ในสังคมสมัยใหม่ ผ่านการเล่าเรื่องโดยการใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ และการต่อสู้กับความเชื่อเกี่ยวกับนมแม่ ค่านิยมนมผง ผ่านการให้ข้อมูลที่เป็นจริง เชื่อถือได้เช่นงานวิจัย หรือตำราวิชาการ

งานวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนมแม่ผ่านมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านนมแม่เท่านั้น ผู้วิจัยมองว่าถ้าศึกษาข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้ใช้เฟซบุ๊กในเพจดังกล่าวร่วมด้วยน่าจะสะท้อนให้เห็นทั้งมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านนมแม่ กับมุมมองของแม่ที่แสดงความคิดเห็นหรือร่วมถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนมแม่ จะทำให้เห็นภาพของการสื่อความหมายเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชุติมา โลภรัตน์นันท์ และภาวิกา ศรีรัตนบัลล์. (2556). อุดมคติและความเป็นจริงเรื่องความเป็นแม่ของผู้หญิงทำงาน. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16 (มกราคม – ธันวาคม 2556)
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Austin, J. (1962). *How to do things with words*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Ellison, N. Steinfield, C. & Lampe, C. (2007). The Benefits of Facebook 'friends': Exploring the Relationship between College Students' Use of Online Social Networks and Social Capital. *Journal of Computer-mediated Communication*, 12(3).

- Fairclough, N. & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. In T.A. Van Dijk. (ed.), *Discourse as social interaction*. London: Sage.
- Halliday, M. A .K. (1985). *An introduction to functional grammar*. London: Edward Arnold.
- Jin, S. V., Phua, J. & Lee, K. M. (2015) Telling stories about breastfeeding through Facebook: The impact of user-generated content (UGC) on pro-breastfeeding attitudes. *Computers in Human Behavior*, 46(2015), 6-17.
- Levinson, S. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nastri, J. & Jorge Pena, J. T. (2006). The construction of away messages: A Speech Act Analysis. *Journal of Computer Mediated Communication*, 11(4).
- Rambe, P. (2012). Critical discourse analysis of collaborative engagement in facebook posting. *Australasian Journal of Educational Technology*, 28(2), 295-3.
- Searle, J. R. (1969). *Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Simpson, P. (1993). *Language, ideology and point of view*. London: Routledge.
- Van Dijk, T. A. (1995). Discourse analysis as ideology analysis. In C. Schaffner & A. Wenden (eds.) *Language and Peace*. Aldershot: Dartmouth,
- Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London Sage.
- Van Dijk, T. A. (2006). *Discourse and manipulation*. Discourse and Society.
- Wall, A. (2001). Moral constructions of motherhood breastfeeding discourse. *Gender and Society*, 15(4), 592-610.
- Zhao, S. Grasmuch, S., & Martin, J. (2008). Identity construction on facebook: Digital empowerment in anchored relationships. *Computers in Human Behavior*, 24(2008), pp.1816–1836.